

Vleesvarkenshouder en mestverwerker Martien van Kempen:

'Onze varkensmest is geen kernafval'

Mestverwerkingsinitiatieven die onwaarschijnlijk lage mestverwerkingskosten in het vooruitzicht stellen, verlammen de mestmarkt. Dat zegt vleesvarkenshouder, pluimveehouder, mestverwerker en adviseur in mestverwerking Martien van Kempen uit Leunen (LB).

Recent verschenen onderzoeksrapporten waarin wordt gesteld dat de markt voor mestverwerking in Nederland door hoge verwerkingskosten niet goed functioneert. Klopt dat beeld?

„Nee, het verwerken van mest in Nederland gaat prima. Verwerken betekent niets meer dan fosfaat naar het buitenland exporteren. Er is voldoende capaciteit om mest te bewerken. Ook in Oost-Nederland, waar minder vaste installaties draaien dan in Zuid-Nederland, is voldoende mobiele capaciteit beschikbaar. Alle verplichtingen worden gehaald. Zelfs wanneer de politiek voor komend jaar besluit het verplichte mestverwerkingspercentage op te voeren, ben ik ervan overtuigd dat er dan op tijd voldoende verwerkingscapaciteit kan worden gerealiseerd. Het gaat wel veel geld kosten.”

Hoe kan de verwerkingscapaciteit snel worden verhoogd?

„Een financiële prikkel werkt nog altijd het snelst. Als verwerkingsrechten meer waard zouden zijn, is het interessanter om meer mest te verwerken. Dit kan worden bereikt door hogere verwerkingspercentages. Wat de techniek betreft, kan het investeren in een decanter of zeefbandpers voor het scheiden van varkensdrijfmest in dunne en dikke fractie en hygiëniseren van de dikke fractie de capaci-

teit snel verhogen. Dat is op korte termijn de meest rendabele verwerkingsmethode, ook omdat het relatief weinig vergunningen vraagt. Het probleem van mestscheiding is dat er momenteel te weinig opslag is voor de dunne fractie op de locaties. Wanneer dat verbetert, kunnen scheidings jaarrond blijven draaien, dus ook op het moment dat er geen afzet van dunne fractie plaatsvindt. Op deze manier is het mogelijk om de verwerkingscapaciteit in een paar maanden op te schalen.”

Waarom is er dan ondanks voldoende verwerkingscapaciteit nog altijd sprake van een stagnerende mestmarkt?

„De mestmarkt stagneert niet, alleen zijn de kosten voor mestafzet te hoog. Daarnaast is er nog veel onzekerheid en wantrouwen over wetgeving en uitvoering. Wat ook niet helpt, zijn de vele mestverwerkingsinitiatieven die boeren financieel aan hen proberen te binden. Door onwaarschijnlijk lage tarieven in het vooruitzicht te stellen, veroorzaken ze stagnatie van reële mestverwerkingsinitiatieven. Dat verlamt de markt, omdat boeren met een mestoverschot geen verdere actie meer ondernemen wanneer ze zich eenmaal voor een dergelijk initiatief hebben ingeschreven en er ook geld in hebben gestopt. Ik zal ze niet met naam noemen, maar wanneer een organisatie roept dat ze

mest kan verwerken voor 8 euro per kuub, terwijl de gangbare prijs 15 tot 18 euro is, dan lijkt er iets niet te kloppen. Als bedrijven wel mest zouden kunnen verwerken tegen dergelijke lage tarieven, dan zouden ook particuliere investeerders zijn geïnteresseerd en waren al heel wat initiatieven opgezet zonder boerengeld. Maar dat is niet gebeurd. Laat zulke plannen eerst bekijken door een onafhankelijke deskundige. Die kan vaak in een mum van tijd door al die mooie cijfers en technieken heen prikken. Sommige verwerkingsinitiatieven komen daarnaast moeilijk van de grond waarvan wordt gezegd dat dit komt omdat boeren niet willen meewerken. De echte oorzaak is vaak anders. Ten eerste hebben deze nieuwe initiatieven een hoger levertarief dan operationele verwerkers. Tevens vragen ze inleggeld, wat bestaande verwerkers niet altijd doen. Varkenshouders zijn terughoudend om inleggeld te betalen. Dit hebben ze in het verleden al vaker gedaan en er uiteindelijk niets voor teruggezien. Ook betekent het intekenen voor een initiatief een langlopende verplichte verhoging van je kostprijs ten opzichte van het buitenland, door hoge mestafzetkosten. Dit nekt de sector uiteindelijk. De huidige mestprijzen kan de sector niet eeuwig volhouden. Als je 20 euro betaald per kuub mest, betekent dit een kostprijsverhoging van 12 cent per kilo

Martien van Kempen: „Varkenshouders zijn terughoudend om inleggeld voor een mestverwerkingsinitiatief te betalen. Dit hebben ze in het verleden vaker gedaan en er uiteindelijk niets voor terugzien.”

vees. Als het buitenland deze kosten niet heeft, dan kan de varkenshouderijsector hier niet meer concurreren.”

Welke invloed heeft het buitenland op de Nederlandse mestmarkt?

„Door de toenemende hoeveelheid fosfaat die moet worden geëxporteerd, moeten transporteurs steeds verder rijden. Voor elke 100 kilometer vervoer staat een kostenpost van ongeveer 5 euro per ton dikke fractie. Dat is omgerekend 1,25 euro per ton drijfmest. Het maakt export alsmat duurder. Als we steeds verder moeten gaan rijden, zal er ook in techniek worden geïnvesteerd om de mest droger te maken. Maar de afzet in het buitenland is wel een grote kostenpost en zal dat voorlopig ook blijven. Wat we echter nooit moeten vergeten, is dat we geen kernaafval maken. Onze mest is een goed en essentieel product. De essentie is dat het fosfaatoverschot wordt weggewerkt in Nederland. En daar is best een markt voor in de landen om ons heen, want in Europa is nog steeds een mesttekort en een steeds grotere vraag naar organische meststoffen.”

Dat geldt toch ook voor de akkerbouwgebieden in Nederland? Daar loopt de afzet van varkensmest niet soepel.

„De Nederlandse akkerbouwers zijn verwend. Ze zitten door een overaanbod van zowel rundvee- als varkensdrijfmest in een luxe positie. Akkerbouwers domineren de markt. Ze hebben een voorkeur voor rundveedrijfmest boven varkensdrijfmest vanwege het lagere percentage fosfaat, het hogere organische stofgehalte en vooral meer constantheid tussen alle rundveemest. Akkerbouwers kunnen daardoor meer tonnen rundveedrijfmest op hun percelen kwijt en dus meer geld ontvangen. Ik geef ze geen ongelijk, maar varkenshouders zitten daardoor klem. Als er minder fosfaat in Nederland komt, zal het overaanbod wegvallen en zal een akkerbouwer ook weer gewoon moeten betalen voor een organische meststof net zoals in andere landen het geval is. Een Franse akkerbouwer betaalt 1 tot 2 euro per kilo fosfaat. Als dit in Nederland ook zou komen, is varkensmest weer interessanter dan rundveemest vanwege lagere uitrijkosten. Dit zal het snel veranderen wanneer de verwerkingspercentages omhoog

gaan in alle gebieden. Aan de andere kant is er ook niets mis mee om alle varkensmest te verwerken en dat de rundveehouder hierin financieel bijdraagt door middel van het kopen van verwerkingsrechten.”

Ziet u een rol weggelegd voor de overheid om de mestmarkt meer te reguleren?

„De overheid doet er te lang over om duidelijkheid te verschaffen over eventuele verhoogde mestverwerkingsplicht. Het is nu bijna oktober en we weten nog steeds niet waar we voor volgend jaar aan toe zijn. Die duidelijkheid hebben we nodig om de mestverwerking en logistiek daarop in te richten, want er zal in verwerkingscapaciteit moeten worden geïnvesteerd. Dat lukt niet in een paar weken. Verder moet de overheid de regelgeving aanpassen, zodat er minder fraude met mest mogelijk is.”

Hoe kan de overheid fraude met mest uitbannen dan?

„Eén van de pijnpunten op dit moment is dat de overheid geen inzicht heeft in de stromen van mestverwerkingsrechten. Die worden namelijk niet één op één geregistreerd. Een verwerkingsrecht is niet direct gekoppeld aan de daadwerkelijke export. Er zijn mogelijkheden om verwerkingsrechten te verkopen terwijl de varkensmest van deze boer niet daadwerkelijk is verwerkt. Intermediairs hebben diverse mogelijkheden om met verwerkingsrechten te spelen waarbij de overheid de controle verliest. De overheid weet gewoon niet welk recht waar is geproduceerd en waar het terecht is gekomen en of het geheel dus klopt. Als de rechten alleen verhandelbaar zouden zijn, direct van exporterende boer naar verwerkende boer, zou het geld op de plaats komen waar het ook hoort, namelijk bij de betalende verwerkende boer en zou de overheid ook kunnen controleren of er niet meer rechten worden gemaakt dan dat een boer als mest heeft verwerkt.” ■

 Reageren?
s.buning@pigbusiness.nl